

ANMELDELSE

En ny steinalder

Marit Norheims skulpturer føyer seg inn i brutalismens kompromissløse hang til betong, uten å gå på akkord med det barnlige, lette og fleksible. Til slutt må man bare klatre inn i dem.

Huggt i stein, tøyer fantasien: Marit Benthe Norheims Campingdamer, del av utstillingen *Mitt skip er lastet med liv*, på Villa Furulund i Oslo.

Strekker hals: Svanesang (1987) har tygggummiaktige kvaliteter.

BEGGE FOTO: ISTVAN VIRAG / KUNSTDK

Marit Benthe Norheim
MITT SKIP ER LASTET MED LIV
Norsk Billedhoggerforening
18. januar–3. mars

Den norske billedhuggeren Marit Benthe Norheim (f. 1960) materialiserer drømmer og kvinnelige erfaringer i sine kolossale kunstverk i betong som utsmykker flere byer i Norden. Blant annet har hun formgitt skikkelser fra Henrik Ibsens univers: *Kvinnen ved havet* vokter over Sæby havn i Danmark med sitt mosaikk-kledde skjørt, imens *Rottejomfruen* i Skien er et mytisk fabeldyr med funksjon som lekestativ. I mange av kunstverkene hennes er det et element av interaksjon med publikum. På Billedhoggerforeningen i Oslo vises nå en bred variasjon skulpturer fra Norheims omfattende kunstnerskap, i den retrospektive utstillingen *Mitt skip er lastet med liv*.

Nå er de her!

Utenfor den gamle trevillaen som huser utstillingen, står fem

plumpe kvinner i sirkelformasjon. Med sine kompakte, men høye kropper konstruert av gamle campingvogner fra 60- og 70-tallet, ruver de om kapp med nabolagets høye betongblokker. Norheims *Campingkvinner* er i Oslo for første gang. Som mange andre av kunstnerens arbeider er de mobile hybrider; kryssninger mellom betongskulpturer og installasjoner, og de har alle tematiske oppholdsrom som publikum inviteres til å gå inn og ut av.

Det er umulig å holde igjen barnlige impulser i møte med disse verkene.

Vi møter *Sirenen*, *Bruden*, *Campingmama*, *Flyktningskvinnen* og *Maria Beskytteren*—arketyper av kvinnelige skikkelser vi har lest om i avisene, i bibelen og eventyrbøkene. *Campingkvinnenes* interiører er et virvar av mosaikk, fotografier, en fallos, et dødt Jesusbarn og tematiske lydspor, som *Sirenens* forførelseriske operasang, komponert av Geir

Johnson. Rommene er rene lap-petepper-kollasjer—som bryter med vår forståelse av hvem disse arketyper er og hvilke historier de bærer med seg, altså det som gjør enhver kvinnes historie unik.

Maria Beskytteren utmerker seg særlig: Selv om betong er en hard flate, har hun en følsom brer seg som en kappe over campingvogna og legger seg som gitterende konstruksjoner over vinduene. Hun beskytter det døde Jesusbarnet som ligger inni henne, samtidig som hun er fanget av en uheldredelig sorg. Historien om Maria er allemannseie og sorgen hennes tilbes—nærmest fetisjeres—av det offentlige. Marias sorg har gjennom tidene blitt reproduisert og massedistribuert i alt fra kunsthistorien til turistattraksjoner. Hun eier ikke sin egen sorg, men bukker under for våre overfladiske tolkninger av andres smerte.

På innsiden av hver kvinne finnes underlige kamre som forteller historier om mangfoldige livserfaringer og komplekse følelser. Det veksles mellom de store og små tingene, og slik både knyttes

og skilles vi fra hverandre. Men tross sentimentaliteten viker Norheim aldri fra sin humoristiske tilnærming til kunsten. Kvinnenes klumpete former og naive elementer inviterer til lek, og det er umulig å holde igjen barnlige impulser i møte med disse verkene. Rettere sagt er hun ikke redd for å ta i det såre med røff hånd. Hun viser oss andre hvordan vi kan nærme oss vanskelige erfaringer og følelser uten å måtte trå så altfor varsomt. Det er dette som gjør *Campingkvinnene* så praktfulle.

Fleksible masser

Skulpturene inne i villaen bygger videre på Norheims ærlige bruk av betong, men i motsetning til de kompakte kvinnene utendørs oppleves disse lettere, mer fleksible. Stadig utfordres kvinnekroppens proporsjoner, funksjoner og muligheter. Noen arbeider har en større fornemmelse av tyggummi enn solid masse, der betongen strekkes og bøyes i den ene og den andre retningen—som *Svanesang*. Hos denne skulpturen er en kvinnes hals formgitt som en svanetakke som strekker

seg etter egne bryster og det oppstår en gøyalt seighet ved denne skulpturen.

Det er ingen tvil om at skulpturene innendørs er fulladet med mening, humor og letthet, men på et tidspunkt er det som om alt blir til en homogen masse og kommunikasjonen mellom verk og betrakter stagnerer. De forblir litt statiske og noe vanskelige å tilnærme seg der de står, sakrale og vakre. Etter to runder i utstillingen går det opp for meg at den hemningsløse, fysiske, interaksjonen med skulpturene utendørs mangler. Jeg trenger å ta på betongen for å kjenne på kvinnens historier! Det er nærheten til materialene som gir liv til disse betongmassene, og sånn oppstår et siste spørsmål: Hvor privat er egentlig en kropp idet den trer ut i det offentlige rom?

På vei ut av villaen har flere titalls refleksvestkledde barn invadert *Campingkvinnene*. Idet jeg kryper inn i *Flyktningskvinnen*, skjer det utrolige: Vogna fylles av ti ivrige barnehagebarn hvorav ett trekker i jakka mi og spør: «Hva gjør du her egentlig?».

Justine Nguyen